

Samverkan mot brott

Grannsamverkan

GRANNSAMVERKAN
I PRAKTIKEN

Innehåll

GRANNSAMVERKAN I PRAKTIKEN

Detta är Grannsamverkan	1
Kort historik	2
Grannsamverkan fungerar	2
Organisation	2
I – INFORMATION TILL HUVUDKONTAKTOMBUD OCH KONTAKTOMBUD	
Så här startar man Grannsamverkan	3
Övergripande krav för Grannsamverkan	3
Rollfördelning inom Grannsamverkan	4
Polisens uppgift i Grannsamverkan	5
Huvudkontaktombudens uppgift inom Grannsamverkan	6
Kontaktombudens uppgift inom Grannsamverkan	7
Bostadsbolagets eller föreningens roll inom Grannsamverkan i flerfamiljshus	8
Material inom Grannsamverkan och logotypen	9
Informationsmaterial	9
Skyltar och dekaler	10
Grannstöd – en utveckling av grannsamverkan	11
Förutsättningar för fungerande Grannstödsverksamhet	11
Organisation	12
Finansiering	12
2 – INFORMATION TILL HUSHÅLL INOM GRANNSAMVERKAN	
Grannsamverkan i vardagen	13
Minimikrav för medverkande i Grannsamverkan	13
Rekommendationer	14
Om något händer – checklista	15
Vid misstanke om brott	15
Vid påbörjat angrepp	15
Brottsförebyggande åtgärder	16
Mekaniskt skydd – gör det svårt att komma in – och att komma ut	16
Lås	17
Larm	17
Säkerhetsprodukter	18
Skydda dina ägodelar	18
Förebyggande åtgärder för brand- och vattenskador	18
Brottsförebyggande tips i vardagen	19
Skydda din bil	20
Skydda cykel, moped och motorcykel	21
Skydda din båt	21
Om du drabbas av brott	22
Gör en polisanmälan	22
Anmäl skadan till ditt försäkringsbolag	23
Brottsofferinformation, rättsskydd och skadeståndsanspråk	23
Information om försäkring och bolagens handläggning	24
Försäkringsbolagens handläggning	24
Bilförsäkring och båtförsäkring täcker inte lösöre	24
Blanketter, kontaktinformation och länkar	25

Detta är Grannsamverkan

I denna broschyr finner du information om hur man startar och driver Grannsamverkan och vad man kan göra för att förebygga brott. Den första delen, sid 1-12 vänder sig i huvudsak till huvudkontaktombud och kontaktombud. Den andra delen, sid 13-24 till hushåll inom Grannsamverkan.

Syftet med Grannsamverkan är att göra bostadsområden mindre attraktiva för brottslig verksamhet genom ökad uppmärksamhet från de boende i området samt kunskap om hur man skyddar sig, vilket avskräcker och försvårar för tjuven.

Målet med Grannsamverkan är att minska brottsligheten och öka tryggheten och därmed också trivseln i bostadsområden. Detta uppnås genom sociala nätverk bestående av boende i ett område som samarbetar, stödjer och hjälper varandra och samtidigt har en god uppmärksamhet på vad som händer i området.

Grannsamverkan ger också möjlighet till ökad kunskap om risker, hur man förebygger skador och skyddar sin boendemiljö mot brott.

Grannsamverkan kan tillämpas i flera olika boendeformer, såväl i villa/radhusbebyggelse som i områden med flerbostadshus. Även i områden med fritidshus fungerar Grannsamverkan.

Läs mer om Grannsamverkan och hitta användbara länkar på www.samverkanmotbrott.se.

Kort historik

Grannsamverkan startade på 1970-talet i Seattle, USA. Bakgrunden var att ett bostadsområde drabbats av en inbrottsvåg som polisen med traditionella metoder inte kunde komma tillrätta med. Grannsamverkan har idag en stor spridning över världen. I Sverige startades den första Grannsamverkan 1985 i Linköping. Grannsamverkan är idag en del av Samverkan mot brott, som i sin tur är en organisation bestående av polisen, försäkringsbolag, SSF Stödskyddsförbundet, Brottsförebyggande rådet, SABO, Hyresgästförbundet, Fastighetsägarna, Villaägarna och HSB, som alla verkar för att skapa ett tryggare boende. Grannsamverkan ingår också i polisens linjeorganisation.

Grannsamverkan fungerar

Brottsförebyggande rådet, BRÅ, har genomfört en utvärdering av en rad studier om hur Grannsamverkan fungerar. Resultatet visar att Grannsamverkan minskar brottsligheten med i snitt upp till 16 eller 26 procent (beroende på mätmetod).

Organisation

Grannsamverkan på lokal nivå kräver samarbete mellan boende och polis, men många gånger är fler aktörer, till exempel representanter från kommunen, lokala brottsförebyggande råd, försäkringsbolag, fastighetsägare eller boendeorganisationer en viktig del av samverkan.

Polis/kommun har i första hand kontakt med de huvudkontaktombud som finns i ett område med Grannsamverkan.

Huvudkontaktombudet samverkar med kontaktombuden. Kontaktombuden har i sin tur ansvar för ca 10-12 hushåll i ett villaområde och eventuellt något fler i ett flerfamiljshus. Kontaktombudet är en länk mellan de boende och huvudkontaktombudet.

Det är helt avgörande för framgång att de boende är engagerade och det är även ofta de boende som tar initiativ till att starta Grannsamverkan i området.

Är området mindre kan ledet med huvudkontaktombud hoppas över och kontaktombuden blir istället länken till polis/kommun.

Så här startar man Grannsämverkan

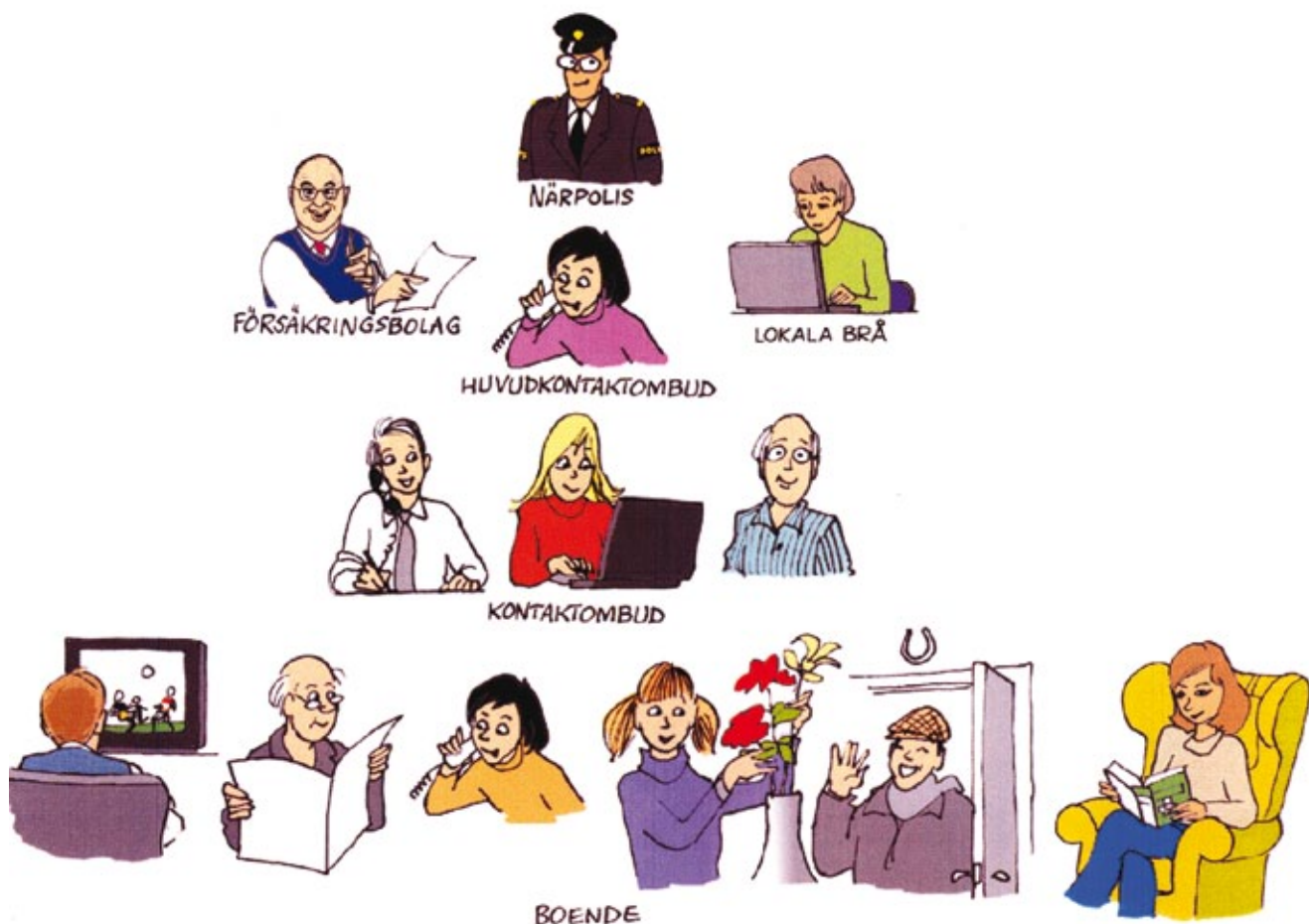
På initiativ av boende kontaktas polisen på telefonnummer 114 14. De ansvarar för att starta samverkan i samarbete med övriga aktörer (t ex kommunen). Polisen ansvarar för att genomföra en utbildning för huvudkontaktombud och kontaktombud där också i vissa fall de boende och boendeorganisationer eller fastighetsägare medverkar. I anslutning till utbildningen kan något försäkringsbolag och/eller representant för räddningstjänsten medverka för att ge förebyggande information. På, eller i anslutning till, mötena ska dock inga fristående leverantörer av säkerhetsprodukter/tjänster medverka.

Polisen ansvarar också för beställning av skyltar och dekaler till Grannsämverkanområdet som sedan huvudkontaktombuden ser till att sprida vidare via kontaktombuden. Skyltarna sätts upp på överenskommen plats och i samråd med kommunen.

Övergripande krav för Grannsämverkan

För att området ska få använda Grannsämverkansskylten och övrigt material från Samverkan mot brott ska verksamheten/samverkan uppfylla följande krav:

- ▶ Polisens ska ha en tydlig roll i samverkansarbetet.
- ▶ Organisation och bedrivande av Grannsämverkan ska motsvara beskrivningen i detta dokument.
- ▶ Möten ska anordnas löpande med inblandade aktörer och boende för att se till att hålla verksamheten levande.
- ▶ Information till boende om brottsutveckling etc. ska tillhandahållas via polis/kommun regelbundet.
- ▶ Utbildningen ska utöver information om hur Grannsämverkan fungerar också innehålla brottsförebyggande information till den enskilde.
- ▶ Ansvarsområden för huvudkontaktombud och kontaktombud ska följas enligt nedan.

Rollfördelning inom Grannsamverkan

Det är i normalfallet de boende, fastighetsägare eller bostadsrättsföreningar i ett område/trapphus som initierar start av Grannsamverkan. Det är också de boende i samarbete med polisen som håller samverkan levande.

Polisen tillhandahåller utbildning, material och lokal information om brottsutvecklingen eller påverkande händelser i området och deltar i informationsträffar löpande. I många fall har kommunen en viktig roll som informationsspredare och administrativt bidragande i arbetet.

Polisens uppgift i Grannsamverkan

Polisens medverkan är avgörande för Grannsamverkan. Det är den lokala polisen i ett område som ansvarar. Polisen har följande ansvarsområden:

- ▶ Ansvara för att på eget eller boendes initiativ genomföra utbildning för huvudkontaktombud och kontaktombud.
- ▶ Utan onödigt dröjsmål beställa Grannsamverkanmaterial till aktiva områden från SSF Stöldskyddsföreningen. Verksamheten ska ha kommit igång innan skyltar levereras till området.
- ▶ Ansvara för att själva eller i kommunens regi hålla och löpande uppdatera förteckning över huvudkontaktombud och kontaktombud med kontaktuppgifter. Exempel på mall för lista finns på www.samverkanmotbrott.se.
- ▶ Informera huvudkontaktombuden kontinuerligt och direkt vid ökad brottsaktivitet, samt lämna brottsstatistik. Informationen ska kunna vidarebefordras till kontaktombud och boende av huvudkontaktombuden eller direkt från polisen/kommunen till dessa.
- ▶ Att tillhandahålla möjlighet för de boende att märka sina ägodelar och se till att huvudkontaktombuden får denna information för vidarebefordran till kontaktombud och boende.
- ▶ Att en gång per år samla huvudkontaktombud och om möjligt även kontaktombud för att diskutera samarbetet och informera om inbrottskydd.

OBS! Lägg inte upp lager, då materialet ibland förstörs eller blir inaktuellt innan det kommer till användning. Var också noga med att dela ut rätt material till rätt mottagare.

Huvudkontaktombudens uppgift inom Grannsamverkan

I villa- och bostadsrättsföreningar är det en fördel om huvudkontaktombudet ingår i föreningens styrelse eller på annat sätt är nära knuten till föreningen.

Utbildning och information:

- ▶ Delta i utbildning hos polis/kommun avseende Grannsamverkan.
- ▶ Ta initiativ till uppstartsmöte med polis/kommun/försäkringsbolag där de boende deltar.
- ▶ Engagera kontaktombud för delområden (10-12 hushåll), som får utbildning i inbrottskydd via polisen. Detta kan ske i samband med uppstartsmötet.
- ▶ Ta initiativ till årliga grannsamverkansträffar för att hålla engagemanget vid liv. Under träffarna kan polis och andra aktörer, t ex fastighetsägare, bjudas in och året som gått kan summeras. Vid dessa tillfällen är det positivt att diskutera hur man på ett bra sätt förebygger brott enligt tips och råd bland annat i denna folder och dela med sig av egna erfarenheter.

Listning av kontaktombud:

- ▶ Upprätta och löpande uppdatera namnlista över kontaktombuden, gärna kompletterad med karta. Listorna ska lämnas till lokal polis i samband med starten och vartefter de förändras. Exempel på/mall för lista finner du på www.samverkanmotbrott.se.
- ▶ Regelbundet samla in uppdaterade listor från kontaktombuden över de hushåll som ingår i Grannsamverkan.

Skyltning:

- ▶ Tillsammans med kontaktombuden utarbeta förslag till hur många och var Grannsamverkansskyltarna ska sättas upp samt i förekommande fall kontakta fastighetsägare för tillstånd och kommunen för eventuellt bygglov.
- ▶ Hämta ut skyltar och övrigt material (t ex dekal) från polisen och lämna vidare till kontaktombuden som delar ut till de boende.
- ▶ Ansvara för nedtagning av skyltar i områden där kontaktombud saknas eller inte sköter rapporteringen och/eller där Grannsamverkan av andra skäl inte fungerar, trots försök. Innan detta sker ska de boende informeras och ges chansen att komma igång med en fungerande verksamhet.

OBS! Skyltarna ska användas med förnuft och enbart sättas upp vid infarter till bostadsområdet och på andra särskilt viktiga platser (mot eventuell allmänning, vid gemensam parkering etc.).

Kontaktombudens uppgift inom Grannsamverkan

Utbildning och information:

- ▶ Delta i utbildning hos polis/kommun avseende Grannsamverkan.
- ▶ Delta i informationsträffar ordnade av polis, huvudkontaktombud eller fastighetsägare.
- ▶ Informera hushållen i det egna området om Grannsamverkan och skapa engagemang för medverkan och löpande ansvara för att hushåll i det egna området får del av ny information.
- ▶ Årligen ha en träff med grannarna i det egna området och diskutera samarbetet.
- ▶ Upplysa grannarna om vikten av att uppfylla kraven för Grannsamverkan och också informera om motiven till varför kraven finns, d.v.s. att det krävs samverkan för att det ska fungera och att man kan göra mycket själv för att försvåra för brottslingarna.
- ▶ Till anslutna hushåll fördela dekaler och annan information, från huvudkontaktombud och polis, samt kunna hänvisa de boende till blanketter som Grannlappen, inventarieförteckning och blankett för iakttagelser i samband med misstänkt brott. Information och blanketter finns att ladda ner från www.samverkanmotbrott.se.
- ▶ Informera nyinflyttande om Grannsamverkan, inbjuda dessa att delta och leverera relevant information till dem.

Listning av hushåll:

- ▶ Upprätta och löpande uppdatera lista med kontaktuppgifter över de hushåll som ingår i områdets Grannsamverkan. Listan ska lämnas till huvudkontaktombudet för vidarebefordran till lokal polis i samband med starten och vartefter de förändras. Även hushåll som väljer att stå utanför Grannsamverkan ska finnas med i listningen. Exempel på/mall för lista finner du på www.samverkanmotbrott.se.

Skyltning:

- ▶ Bistå vid uppsättandet av Grannsamverkansskylt/ar i området, samt omgående byta ut trasiga, urblekta eller nedklottrade skyltar (nya skyltar erhålls via huvudkontaktombudet som beställer via polisen).

Om huvudkontaktombud inte finns ansvarar kontaktombuden också för de uppgifter som normalt faller på huvudkontaktombudet, se föregående sida.

OBSERVERA: om något/några hushåll väljer att stå utanför Grannsamvekan ska detta respekteras.

Bostadsbolagets eller föreningens roll inom Grannsamverkan i flerfamiljshus

I flerfamiljshus har ofta föreningen eller bostadsbolaget en viktig del som samverkanspart i Grannsamverkan, bland annat i uppstartsskedet. I övrigt ska föreningen/bostadsbolaget:

- ▶ Tillsammans med kontaktombuden upplysa medlemmarna om vikten att uppfylla kraven för Grannsamverkan, t ex genom sina lokala informationskanaler och där också informera om motiven till varför kraven finns.
- ▶ Anskaffa märkutrustning som kan lånas ut till de boende.
- ▶ Installera fungerande mekaniskt inbrottskydd i lägenheter, i entréer samt i källar- och vindsförråd.
- ▶ Aktivt informera de boende om hur det förebyggande skyddet fungerar och vikten av att det används på rätt sätt. Bra information om skalskydd m.m. finns på www.botryggt.se

I BRÅ:s skrift – ”Grannsamverkan i flerfamiljshus – en guide” finns mer information om hur man driver Grannsamverkan. Guiden finns att beställa hos www.bra.se eller ladda ner på www.samverkanmotbrott.se

Material inom Grannsamtverkan och logotypen

SSF Stöldskyddsforeningen tillhandahåller material om Grannsamtverkan och detta kan enbart beställas av polis och försäkringsbolag. Det är därför till dessa du ska vända dig om ditt område behöver byta en skylt eller behöver annat material. Grundregeln är att ingen ska ligga på några lager av material då det blir såväl kostsamt som onödigt då gammalt material måste slängas när det uppdateras. Se därför till att bara beställa så mycket som verkligen behövs och överväg alltid om inte informationen kan skrivas ut/läsas direkt från nätet. Alla publikationer inom Grannsamtverkan finns att hämta på www.samverkanmotbrott.se.

Informationsmaterial

- ▶ Informationsfoldern "Detta är grannsamtverkan" finns på en rad språk och används för utdelning i områden som inte har Grannsamtverkan. Informationen finns också att tillgå på många polisstationer.
- ▶ "Grannsamtverkan i praktiken" (den här publikationen) beställs av polisen från SSF och delas ut av polisen till huvudkontaktombud och kontaktombud samt boende vid utbildningstillfällen. Informationen finns också på www.samverkanmotbrott.se.

OBS! beställ aldrig mer material än vad som beräknas gå åt.

Skyltar och dekaler

- ▶ Skyltar beställs via lokal polis från SSF Stöldskyddsföreningen och lämnas ut till huvudkontaktombuden alternativt kontaktombuden när verksamheten kommit igång.
- ▶ Dekaler som kan sättas direkt på hus beställs av lokal polis och distribueras via kontaktombuden när verksamheten kommit igång.

Skyltarna ska sättas upp på strategiska platser vid infart till bostadsområdet, mot allmänning, på garage eller vid parkeringsplatser. I områden med flerfamiljshus kan mindre skylt även placeras synligt vid entrén. Samråd alltid med fastighetsägare eller förvaltare innan skyltar sätts upp.

Det fordras ibland särskilt tillstånd att sätta upp skyltar på offentlig plats. Kontrollera därför alltid med polisen eller kommunen innan skylten sätts upp. Se till att skylten inte skymmer sikten för trafikanter. Placera om möjligt skylten utom räckhåll för ”klotter- och sparkvandaler”. Har skylten blivit utsatt för skadegörelse, blekts eller blivit skadad – byt ut den snarast möjligt. En skadad skylt ger fel budskap. Dekalerna är tänkta att sättas upp vid entrédörr, altan/balkongdörr, på brevlåda eller garageport.

OBS! Grannsamverkans varumärke, d.v.s. logotypen med röd triangel och bruten kofot får inte användas i något sammanhang (varken i tryck eller i digital form) utan att detta på förhand, skriftligen har godkänts av SSF Stöldskyddsföreningen. Det råder strikta bestämmelser om hur logotypen får användas och missbruk beivras. Att trycka upp egetutformat material och dela ut inom ramen för Grannsamverkan är inte heller tillåtet om detta inte på förhand, skriftligen godkänts av SSF Stöldskyddsföreningen.

Grannstöd – en utveckling av grannsamverkan

Grannstöd är en verksamhet som minskar riskerna för brottslighet i de områden som patrulleras.

Grannstöd är en brotts- och skadeförebyggande verksamhet som bygger på att frivilliga deltagare under ledning av lokal polis patrullerar bostadsområden huvudsakligen under vardagar på dagtid. Verksamheten bedrivs både genom fotpatrullering och med hjälp av bil. Grannstöd är en utveckling av och ett komplement till Grannsamverkan och verkar genom att grannstödarna syns, observerar och rapporterar sina iakttagelser.

Grannstöd fungerar bäst i områden där såväl polis som kommun deltar i styrningen och drivandet av verksamheten.

Förutsättningar för fungerande Grannstödsverksamhet

- ▶ En väl fungerande grannsamverkan.
- ▶ Aktiva huvudkontaktombud och/eller kontaktombud.
- ▶ Engagerad lokal polis.
- ▶ Engagerad kommun.
- ▶ Fungerande dialog mellan inblandade parter.
- ▶ Finansiär som bland annat ställer bil till förfogande.

Organisation

En styrgrupp bildas där lokal polis ingår. Gruppen ansvarar för verksamheten ur ett övergripande perspektiv, vilket innefattar planering av verksamheten, att se till att bilen alltid är körklar, att säkerställa finansiering, ekonomisk redovisning och att skapa kontakter inom kommun och andra intressenter till vilka eventuell rapportering ska ske. Polisen ansvarar för att lämna behövlig information inför varje patrulleringspass, lämna ut bilnycklar och vara nåbar för Grannstödarna per telefon för rapportering. Ett antal Grannstödare engageras för att med bilen och till fots patrullera aktuella bostadsområden och parkeringar. För att bemanna en tvåpersonerspatrull på dagtid i två skift behövs ca 40-50 personer totalt. Grannstödarnas uppgift är att synas, observera och rapportera och de utgör en länk mellan boende och lokal polis.

Finansiering

Många gånger står kommun eller försäkringsbolag som finansiär till grannstödsverksamheten bland annat genom att ställa en bil till förfogande. Andra finansiärer kan engageras beroende på lokala förhållanden. Det är dock mycket viktigt att regelverket för logotyp etc. efterföljs om finansierande parter vill synas på t ex en grannstödsbil. Stäm alltid av detta med och beställ skyltar till bilen från SSF Stöldskyddsföreningen.

Läs mer om Grannsamverkan och hur man startar och driver grannstödsverksamhet på www.samverkanmotbrott.se

2 – INFORMATION TILL HUSHÅLL INOM GRANNSAMVERKAN

Grannsamverkan i vardagen

Uppmärksamhet och engagemang i att tillsammans hjälpas åt att förhindra brott i det egna bostadsområdet utgör grunden för Grannsamverkan. Det innebär att alla i området är mer uppmärksamma på vilka som rör sig i området, noterar det som verkar misstänkt eller konstigt och tillkallar polis vid pågående angrepp.

Minimikrav för medverkande i Grannsamverkan

- ▶ Meddela dina grannar och/eller kontaktombud om du är bortrest mer än några dagar.
- ▶ Vara förtrogen med de tips om hur du förebygger brott och skyddar ditt hem som finns i denna folder och på www.samverkanmotbrott.se.
- ▶ Förvara värdehandlingar och värdesaker på ett betryggande sätt.
- ▶ Vara allmänt vaksam om onormala händelser inträffar och kontakta polisen om du upptäcker något som verkar misstänkt. Vid lämplig tidpunkt bör du också informera kontaktombudet.

Rekommendationer

- ▶ För inventarieförteckning och/eller fotografera/filma bostaden och dina värdesaker. Förvara materialet i bankfack eller i stöldskyddsregister.
- ▶ Märk stöldbegärlig egendom antingen via produkter som finns att köpa på marknaden eller via märkutrustning som kan lånas av polisen (i vissa fall även från fastighetsbolag eller bostadsrättsförening).

Om du deltar i Grannsamverkan i ett fritidshusområde gäller ovanstående under högsäsong. Under resten av året bör ni gemensamt komma fram till hur löpande övervakning av fritidshusområdet ska organiseras. I annat fall ligger det på var och en att övervaka sitt fritidshus. Det är viktigt att tänka på att inte förvara värdesaker eller värdehandlingar i fritidshuset.

Om något händer – checklista

Vid misstanke om brott

När någon bryter mönstret i ditt område är det viktigt att du håller hög uppmärksamhet och noterar det du ser, till exempel signalement, registreringsnummer på obekanta bilar etc. Blanketten ”Iakttagelser i samband med brott” kan laddas ner från www.samverkanmotbrott.se.

Det är också viktigt att du gör dig synlig och försöker skapa kontakt, till exempel kan du hälsa på en obekant person. Om personen/personerna är brottslingar kan de avbryta när de inser att de blivit sedda.

Vid påbörjat angrepp

Vid påbörjat angrepp, larma polisen, gör dig synlig, notera signalement och annat du ser. Gör observationer och möt tillkallad polis. Informera ditt kontaktombud och dina grannar. Ingrip inte handgripligen om du inte är helt säker på att lyckas, du riskerar att själv mötas med våld. Lagen ger dig rätt, men inte skyldighet att ingripa. Du har rätt att ingripa mot brott enligt RB 24§ 7, så kallat envarsgripande.

”Om den som har begått brott, på vilket fängelse kan följa, påträffas på bar gärning eller flyende fot, får han gripas av envar. Envar får också gripa den som är efterlyst för brott. Den gripne skall skyndsamt överlämnas till närmaste polisman. Lag (1987:1211).”

Envarsingripande av ungdom under 15 år sker med stöd av LUL paragraf 35 (Lagen om unga lagöverträdare).

Efter brottet är det bra om du hjälper den drabbade och ställer upp som vittne.

OBS! Beakta alltid den risk du själv utsätter dig för om du har för avsikt att ingripa mot en gärningsman. Vi rekommenderar att du vid upptäckt av ett brott först larmar polisen och därefter iakttar och noterar tills polis anländer.

Brottsförebyggande åtgärder

För att försvåra för tjuven finns en rad åtgärder var och en kan vidta.

Mekaniskt skydd – gör det svårt att komma in – och att komma ut

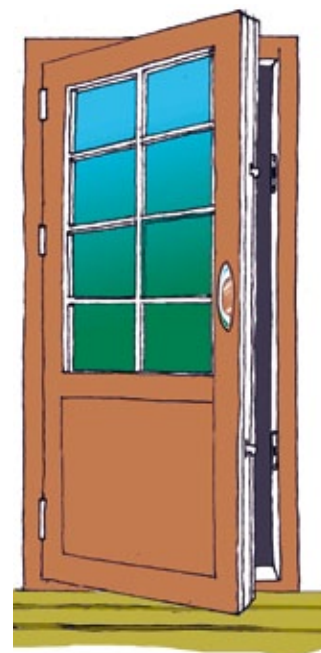
De flesta inbrott sker där risken för upptäckt är som minst. Det är därför viktigt att se över låsen på dörrar och fönster, framförallt mot baksidan eller andra undanskymda platser där insynen är begränsad. Dåliga lägenhetsdörrar, fönster mot loftgångar och balkongdörrar i markplan är svaga punkter i flerbostadshus. I vissa fall ställer försäkringsbolagen särskilda säkerhetskrav, vilka framgår av villkor i försäkringsbrevet. Ta dig tid att läsa försäkringsvillkoren. Kontakta ditt försäkringsbolag för mer information eller om något är oklart.

I ett hyreshus är det hyresvärdens ansvar att installera mekaniska skydd, medan hyresgästen ansvarar för att skyddet används på rätt sätt och inte sätts ur funktion.

Ett bra mekaniskt skydd gör det svårt för tjuven att komma in, men försvårar också för tjuven att komma ut med stulna ägodelar.

Fönster och altandörrar är vanliga inbrottsvägar där gärningsmannen försöker nå in för att öppna fönstret eller dörren utifrån. Tjuven klättrar sällan in genom trasiga rutor med risk att skära sig. Altandörrars träspegel kan också sparkas sönder för att på så sätt nå in till handtaget.

Detta betyder att man bör förstärka sin altandörr och på såväl dörrar som fönster ha lås där nyckeln inte sitter i på insidan. Viktigt också att kontrollera att fönsterkarmarna på t ex isolerglasfönster sitter ordentligt fästade och inte lätt kan lyftas bort om man bara tar bort listen. För mer information om detta vänder man sig till en fackhandel alternativt till sitt försäkringsbolag eller SSF Stöldskyddsföreningens kostnadsfria rådgivning 0771-SSF SSF (0771-773 773).

Här följer en prioriteringslista över vad som bör ses över/förstärkas avseende det mekaniska skyddet i din bostad:

- ▶ Fönster i markplan
- ▶ Källarfönster
- ▶ Altan-/balkongdörr
- ▶ Fönster som kan nås via steg eller balkong
- ▶ Ytterdörrar och garagedörr

OBS! När du inbrottssäkrar din bostad måste du tänka på att alltid ha möjliga utrymningsvägar vid brand! Använd heller inte spärrfunktionen i tvåfunktionslås och ha inte extralås och gallergrindar låsta när du är hemma.

I flerfamiljshus är det viktigt att källare och vindsutrymmen har ett bra mekaniskt skydd. Läs mer på www.botryggt.se

Lås

Olika lås krävs för olika situationer. Det är skillnad på låsklasser när det gäller kättingar och lås för olika ändamål. Det finns fyra olika låsklasser som beskriver vad som krävs för till exempel att låsa ett vindsförråd eller en båtmotor. På www.stoldskyddsforeningen.se hittar du information om vilket hänglås/kätting du ska använda i olika situationer. Du kan också kontakta den kostnadsfria rådgivningen på 0771-SSF SSF (0771-773 773).

Larm

Ett larm gör det inte svårare för tjuven att komma in i din bostad utan utgör ett komplement till det mekaniska skyddet. Larmet påkallar omgivningens uppmärksamhet och skrämmar tjuven eller signalerar att tiden är begränsad.

Före installation av larm bör du kontakta ditt försäkringsbolag som oftast har rekommendationer. Vissa typer kan ge självriskbefrielse vid inbrott. Kontakta även SSF Stöldskyddsföreningen som listar godkända larm och installatörer eller om du har andra frågor om larm.

Säkerhetsprodukter

När du ska köpa säkerhetsprodukter, vänd dig till certifierade eller auktoriserade aktörer på marknaden för att vara säkra på att de produkter du köper håller hög kvalitet. Försäkringsbolagen har tillsammans med SSF Stöldskyddsföreningen utformat normer för säkerhetsprodukter. Produkter som testats och godkänts mot dessa normer finns listade hos SSF. Kontakta SSF:s kostnadsfria rådgivning 0771-SSF SSF (0771-773 773) eller ditt försäkringsbolag angående frågor om vilka säkerhetsprodukter som passar dina behov.

Skydda dina ägodelar

Du kan skydda dina ägodelar genom att försvåra för tjuven att alls komma in i din bostad, men också genom att märka dem och att förvara stöldbegärlig egendom på ett säkert sätt. För pengar, värdehandlingar och stöldbegärlig egendom kan särskilda begränsningar och säkerhetsföreskrifter gälla i hemförsäkringsvillkoren. Kontrollera med ditt försäkringsbolag. Med stöldbegärlig egendom avses t ex smycken, ädla metaller, antikviteter, konst, äkta mattor, pälsar, datorer, CD- och DVD-spelare, TV, kameror, mobiltelefoner etc.

Märkning av ägodelar

Märk dina ägodelar. Du kan låna märkverktyg av polisen och i vissa fall även från fastighetsbolag eller bostadsrättsförening. På marknaden finns också ett utbud av märkprodukter/tjänster där du märker dina ägodelar på egen hand. OBS! Var försiktig när du märker konst och antikviteter och anpassa metoden till det som ska märkas. Gravyr t ex kan förstöra värdet, då är det bättre att fotografera föremålen.

Inventarieförteckning och registrering av ägodelar

Du kan registrera dina ägodelar, oavsett om de är märkta eller ej i olika stöldskyddsregister på marknaden alternativt göra en egen inventarieförteckning som du kompletterar med detaljerade fotografier eller filmer på stöldbegärliga föremål. Förvara inventarieförteckning och bilder i bankfacket om du inte lägger dem i ett register. Att lista sina ägodelar gör det också lättare i kontakten med ditt försäkringsbolag om det skulle uppstå en skada, t ex inbrott eller brand.

Se också till att ha värderingsintyg på smycken, konst och andra värdefulla föremål. Förvara även kvitton och värderingsintyg på en säker plats, till exempel i bankfack.

Förebyggande åtgärder för brand- och vattenskador

När du går igenom ditt boende avseende mekaniskt skydd och säkerhet är det viktigt att du även tittar över skyddet mot brand och vattenskador. Tips för att brandskydda ditt hem finner du på www.brandskyddsforeningen.se och information om förebyggande åtgärder när det gäller vattenskador får du genom ditt försäkringsbolag. Som tumregel gäller att anlita branschgodkända hantverkare för arbeten som har med våtutrymmen att göra.

Brottsförebyggande tips i vardagen

Det är viktigt att du och dina grannar hjälps åt att få era bostäder att se bebodda ut även om ingen är hemma och att det grundläggande skyddet fungerar. Här följer en rad tips som i olika utsträckning kan tillämpas på villa-/radhusområden eller i flerfamiljshus.

- ▶ Informera grannarna även vid kortare bortovaro (och även kontaktombudet om ni är borta mer än några dagar). Använd gärna ”Grannlappen” där det framgår var ni kan nås om det behövs.
- ▶ Arrangera så att lampor tänds och släcks, helst oregelbundet och bara när det är mörkt ute.
- ▶ Låt radion gå på med timer så att det hörs ljud i hemmet. Slå dock inte på TV-apparaten eftersom detta ökar brandrisken. Tänk också på att inte störa grannarna med för hög volym.
- ▶ Installera utomhusbelysning som tänds med rörelsevakt vid entré- och altandörrar. På vissa ställen kan en stark halogenlampa vara lämplig.
- ▶ Be någon granne tömma brevlådan på post och reklam. Alternativet är att ha en stor och låst brevlåda, där tjuven inte kan se om den innehåller post. Detta förutsätter naturligtvis att postutdelare och tidningsbud inte lämnar posten hängande halvvägs ute ur lådan och att bortovaron inte är alltför lång.
- ▶ När du ser att post hänger ut ur en brevlåda, peta ner den.
- ▶ Be en granne att skotta efter snöfall eller i varje fall trampa upp spår i snön. Grannen kan också köra sin bil fram och tillbaka några gånger på infarten.
- ▶ Be en granne, eller ordna så att någon annan klipper gräsmattan vid längre bortovaro under sommaren.
- ▶ Be en granne lägga sopor i soptunnan så att den inte står helt tom.
- ▶ Be en granne hänga sin tvätt på din tvättlina eller torkställning.
- ▶ Be någon eller några grannar att då och då parkera sin bil på er tomt så att huset ser bebott ut.
- ▶ Förvara trädgårdsredskap inomhus eller i låst förråd, så att tjuven inte kan använda dem till att krossa fönster med eller bryta sig in i ditt eller dina grannars hus.
- ▶ Förvara stegar inomhus eller fastlåsta så att de inte kan användas för att nå olåsta eller öppna fönster i ditt eller dina grannars hus.
- ▶ Du kan också lämna till exempel leksaker i trädgården så att det ser ut att vara aktivitet på tomten, dock bör dessa flyttas om regelbundet så det inte ser likadant ut hela tiden. Lämna heller inget ute som kan användas för att bryta sig in i huset.
- ▶ Lämna inte stöldbegärliga möbler etc. på uteplatsen.
- ▶ Be den som vattnar blommorna att lämna lite disk på köksbänken om den kan ses utifrån. Förändringar måste dock göras så att det inte ser lika ut dag efter dag.
- ▶ Vidarekoppla telefonen, men så att det inte märks att den är vidarekopplad. Om den som ringer kommer till mobilsvaret eller liknande indikerar detta att ingen är hemma.
- ▶ Lås fönster och dörrar. Lämna inte några nycklar hemma, även de smartaste gömställen kan avslöjas.
- ▶ Lägg inte ut uppgifter på sociala medier om att du/familjen är bortrest och tala även med övriga familjemedlemmar om detta.

Skydda din bil

Inbrott i bilar sker på alla platser där bilar står parkerade, även i villaområden och vid gemensamma parkeringar i anslutning till flerfamiljshus.

Stöld från bil sker ofta när det finns stöldbegärliga saker i den. Därför är det viktigt att själv tömma sin bil på värdesaker och annat som kan vara intressant för tjuven. Dyrbar utrustning, till exempel en gps eller en exklusiv musikanläggning ökar risken för inbrott likaväl som kontanter, datorer, kassar med varor från systembolag eller andra affärer, paket etc. Även tomma väskor kan indikera att det finns värden i bilen och föranleda ett inbrott. Har du en äldre bil kan det vara bra att skaffa extra stöldskydd för att förhindra stöld av själva bilen.

I övrigt är det bra att tänka på att parkera bilen på en upplyst plats, gärna lämna handskfack och andra förvaringsutrymmen öppna för att signalera att du inte förvarar något värdefullt i bilen.

Om bilen inte är märkt är det bra att märka alla bilrutor med registreringsnumret. Även fälgar, spoilers och andra tillbehör kan i regel märkas.

Ha uppsikt över dina bilnycklar. Förvara extranycklarna på betryggande sätt. Märk aldrig upp nycklarna med bilens registreringsnummer. Det finns också en rad mekaniska skydd, t ex rattkrycka, hjullås och larm som du kan använda för att ytterligare stöldskydda din bil. Läs mer på www.stoldskyddsforeningen.se.

Skydda cykel, moped och motorcykel

När det gäller cykel, moped och motorcykel är det viktigt att känna till vilken typ av lås som är godkända. Kontakta ditt försäkringsbolag om vad som gäller för dig. Här följer några generella tips för att skydda cykel, moped och motorcykel.

- ▶ Lås cykel, moped och motorcykel med godkända lås och lås fast dem i fasta föremål. Det ställs olika krav på lås för cyklar, mopeder och motorcyklar. Kontrollera med ditt försäkringsbolag eller med SSF Stöldskyddsföreningen om du är osäker.
- ▶ Märk cykeln och/eller mopeden (särskilt ej registreringspliktig) så att den kan spåras till dig om den blir stulen.
- ▶ Du kan också märka registrerad mopeds eller motorcykels delar, så de blir svårare att sälja vidare efter en stöld.
- ▶ Se till att notera cykelns ramnummer.
- ▶ Hemförsäkringen täcker i normalfallet en cykelstöld om du uppfyller säkerhetskraven om fastlåsning och av SSF rekommenderade lås. Har du en dyrare cykel behöver du en tilläggsförsäkring för att få ersättning vid stöld. När det gäller moped och motorcykel så framgår vad som gäller av ditt försäkringsbesked.

Skydda din båt

Båtar som ligger på egen tomt eller i anslutning till bostaden ska skyddas på samma sätt som bilen.

Töm båten på värdesaker och märk motor och annan egendom som du förvarar i båten. Motorn ska i förekommande fall låsas fast med godkända lås enligt försäkringsvillkoren och båten ska vara fastlåst med godkänt lås, kätting och bygel. Fotografera båten och dess utrustning och lägg in i inventarieförteckning. Förse båten med namnskylt, både synlig och dold. Om du har en mycket värdefull båt kan det också vara bra att förse den med spårningsutrustning.

Även i anslutning till båten kan det vara positivt med rörelseutlöst belysning för att väcka uppmärksamhet vid ovälkommet besök.

Om du drabbas av brott

Gör en polisanmälan

Om du utsatts för ett brott som skall ersättas av ditt försäkringsbolag måste detta i regel polisanmälas. Det är också viktigt ur samhällssynpunkt att alla brott anmäls. Polisanmälan gör du via www.polisen.se eller per telefon, 114 14.

För att ge Polisen bästa möjliga förutsättningar att lösa brottet bör ingenting röras innan brottsplatsundersökning utförts.

Vid bostadsinbrott skickas normalt polis till platsen. De tar upp en formell polisanmälan, säkrar spår och förhör vittnen. Om säkrade spår och ledtrådar inte direkt leder till någon misstänkt, kan det innebära att utredningen läggs ner. Detta upplevs av många drabbade som mycket frustrerande, vilket i en del fall kan bero på att man tolkar detta som att Polisen ”inte bryr sig” och att man aldrig kommer att försöka få fast de skyldiga.

I praktiken innebär nedläggningen att utredningen är vilande i avvaktan på information som kan leda undersökningen framåt. Polisen tar lätt upp utredningen igen om något nytt framkommer i ärendet. Ofta kan det handla om att en gripen tjuv kan bindas till flera andra brott i efterhand eller att man hittar några av de stulna sakerna.

På www.samverkanmotbrott.se finns en ”Iakttagelseblankett” som du kan skicka eller faxa till Polisen. Tala med dina grannar om händelsen – alla iakttagelser runt brottet är viktiga. Genom blanketten kan du på ett enkelt sätt ge polisen information som kan leda undersökningen framåt.

Anmäl skadan till ditt försäkringsbolag

Det är viktigt att du genast efter brottet anmäler skadan till ditt försäkringsbolag. Inom en vecka bör du ha fått en kopia av polisanmälan hemskickad som används då skadeanmälan görs till försäkringsbolaget. Ofta är det svårt att i detalj redogöra för vad som stulits vid ett inbrott. Men du har alltid möjlighet att i efterhand göra en kompletterande tilläggsanmälan över vad som stulits samt andra uppgifter som bör framgå i anmälan. På www.samverkanmotbrott.se kan du ladda ner "Godsblanketten" som du kan använda till detta.

Brottsofferinformation, rättsskydd och skadeståndsanspråk

Olika brott drabbar olika hårt och vissa personer drabbas hårdare än andra av samma slags brott. En del brott som att få sin bil stulen kanske mest utlöser irritation. Inbrott i bostaden kan däremot upplevas som både allvarligt, skrämmande och kränkande. Vetskapen om att någon varit inne och rotat bland ens saker kan kännas svår att bära. Ibland kan man drabbas av skamkänslor trots att man inte har något att skämmas för.

Vanligt är också att man känner en uttalad ilska mot gärningsmannen. Det är därför viktigt att få prata ut ordentligt. Först därefter är det möjligt att skapa sig en mer nyanserad bild av vad som hänt. Behovet av hjälp från omgivningen varierar. Naturligtvis är det inte bara juridisk hjälp som behövs utan många gånger också ett personligt stöd i någon form. Du kan då vända dig till Brottsofferjouren, som också kan förmedla kontakten till terapeutisk hjälp om du känner att du behöver sådant stöd.

I hemförsäkringen ingår ett rättsskydd. Det innebär att försäkringen kan ersätta dina kostnader för ombud i samband med en tvist om t ex ett skadestånd. I allmänhet innebär försäkringsvillkoren att du får betala en viss del av kostnaderna själv i form av självrisk. Om du saknar hemförsäkring och rättsskydd kan du ansöka om rättshjälp.

Den som begår ett brott är i princip skyldig att ersätta de skador som brottet orsakar. Detta kallas skadestånd. Det är du själv som ska kräva skadestånd av den som vållat skadan. Skadeståndskravet prövas i regel samtidigt som domstolen tar ställning till om den åtalade är skyldig till brottet. Du kan begära hjälp av polis, åklagare och Brottsoffermyndigheten i skadeståndsfrågan. Om du vill ha ersättning för skador du lidit till följd av ett brott bör du därför meddela detta redan när du förhörs av polisen. Du bör då också säga om du vill ha hjälp med skadeståndsfrågan.

Om domstolen dömer den åtalade att betala skadestånd till dig, innebär det inte att skadeståndet kommer att betalas automatiskt. Ofta betalar inte gärningsmannen frivilligt det han/hon ålagts att betala. Då kan du få hjälp av Kronofogdemyndigheten med indrivning av skadeståndet. Domstolen skickar automatiskt en kopia av domen till kronofogden, som efter en tid tar kontakt med dig och frågar dig om du vill ha hjälp med indrivningen. Om du vill det ska du skriftligen meddela detta till Kronofogdemyndigheten. Förfarandet hos Kronofogdemyndigheten är kostnadsfritt för dig.

Om det efter Kronofogdemyndighetens undersökning visar sig att gärningsmannen saknar förmåga att betala skadeståndet eller om gärningsmannen är okänd, kan det ändå finnas möjligheter för dig att få ersättning. Om du har en hemförsäkring ger den t ex ersättning vid stöld och normalt också vid överfall. Ditt försäkringsbolag kan lämna information om när du kan få ersättning från din försäkring.

Information om försäkring och bolagens handläggning

Försäkringsbolagens handläggning

Dokumentation och formella papper är inte så viktiga i inledningsskedet. Det viktigaste är att försäkringsbolaget får kännedom om brottet eller skadan. Därefter kan ni i lugn och ro sitta ner och göra en skadeanmälan. Du måste hjälpa försäkringsbolagen i deras skadereglering med att ge möjlighet till besiktning vid inbrott och av skadad egendom, lämna kvitton, läkarintyg m.m. som kan behövas. Försäkringsbolagen kräver också att stöld, rån och överfall polisanmäls.

Ofta kan det vara svårt att lämna en komplett förteckning över stulen/förlorad egendom omedelbart om du inte upprättat en inventarieförteckning i förhand, vilket rekommenderas. Du har dock möjlighet att komplettera listan under viss tid efteråt. Se till att du har rätt försäkringsbelopp för lösöret i din försäkring. Har du uppgett ett för lågt belopp är du underförsäkrad och riskerar att få minskad ersättning vid skada. Det finns mallar och riktlinjer för hur försäkringsbeloppet kan bestämmas hos försäkringsbolaget.

Bilförsäkring och båtförsäkring täcker inte lösöre

Lämnar du kvar väskor, kläder, sportutrustning etc. i bilen eller båten, som försvinner vid ett inbrott, kan detta eventuellt täckas av hemförsäkringen. Har du inte försäkringarna i samma bolag finns risk att du kan drabbas av två självrisker. De flesta försäkringsbolag har beloppsbegränsningar för t ex radio, CD-spelare, GPS-utrustning m.m. I vissa bolag kan tilläggförsäkring tecknas för dyrbar utrustning. Allt som går att bära ska tas med då man lämnar bilen eller båten. Mobiltelefoner är extremt stöldbegärliga och det kan därför bli svårt att få ersättning för dem om de inte är fast monterade. Har inte din bil eller båt återfunnits efter 30 dagar betalar försäkringsbolaget ut ersättning, som motsvarar värdet av ett likvärdigt fordon/båt. I samband med det övergår fordonet/båten formellt i försäkringsbolagets ägo. Skulle du återfå ett fordon, båt eller annat gods, som bolaget ersatt är du skyldig att meddela detta.

Blanketter, kontaktinformation och länkar

Blanketterna som nämns i denna skrift finns att ladda ner från www.samverkanmotbrott.se.

- ▶ Namnlister för deltagande i Grannsamverkan
- ▶ Inventarieförteckning
- ▶ Grannlappen
- ▶ Iakttagelseblankett
- ▶ Godsbeskrivning

Läs mer om Grannsamverkan och hitta användbara länkar och kontaktinformation på www.samverkanmotbrott.se.

**Boende
Fastighetsägare
Försäkringsbolag**

Polisen

WWW.SAMVERKANMOTBROTT.SE